

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 591/10
22.09.2010. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Vide Petrović-Škero i Vesne Popović, članova veća, u parnici tužioca D. d.o.o. iz Č., čiji je punomoćnik advokat J.M. iz N.K., protiv tužene Republike Srbije - Ministarstva ..., čiji je zastupnik Republički javni pravobranilac, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž.br.1610/08 od 20.05.2008. godine, u sednici veća održanoj dana 22.09.2010. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČAVA SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž.br.1610/08 od 20.05.2008. godine, pa se ODBIJA kao neosnovana žalba tuženog i potvrđuje presuda Drugog opštinskog suda u Beogradu P br.716/07 od 14.09.2007. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Drugog opštinskog suda u Beogradu P br.716/07 od 14.09.2007. godine obavezana je tužena da tužiocu po osnovu potpune naknade materijalne štete isplati ukupan iznos od 8.037.572,60 dinara, od čega po osnovu obične štete iznos od 4.050.120,05 dinara, a po osnovu izmakle koristi iznos od 3.987.452,55 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.06.2005. godine pa do konačne isplate, kao i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 540.000,00 dinara.

Pobijanom drugostepenom presudom, stavom prvim izreke preinačena je prvostepena presuda tako što se odbija tužbeni zahtev tužioca kojim je tražio da se obaveže tužena na mu na ime naknade štete isplati iznos od 8.037.572,60 dinara sa kamatom kao neosnovan, dok je stavom drugim preinačeno rešenje o troškovima iz prvostepene presude, tako što se odbija zahtev tužioca za naknadu troškova parničnog postupka.

Vrhovni kasacioni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu člana 399. ZPP, koja se primenjuje na osnovu odredbe člana 55. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama ZPP i utvrdio da je revizija osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, a ni bitne povrede iz tačke 12. iste odredbe na koje se u reviziji ukazuje, jer nižestepene presude nemaju nedostataka zbog kojih ne bi mogle biti ispitane.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac je iz H. uvezao 75.798 kg junećeg mesa koje je stavljeno u promet, jer ga je Institut za tehnologiju mesa u B., po zahtevu nadležnog saveznog sanitarnog inspektora od 03.10.1997. godine, po izvršenom laboratorijskom ispitivanju, proglasio zdravstveno ispravnim. Nesmetano se prodavalo blizu šest meseci do donošenja rešenja Republičkog veterinarskog inspektora Ministarstva ... od 10.03.1998. godine kojim se zabranjuje puštanje u promet i proizvodnju neprodatog 26.778 kg mesa, zbog opasnosti prenošenja zarazne bolesti. Odlučujući o žalbi tužioca Ministarstvo je 08.07.1998. godine (posle četiri meseca) potvrdilo prvostepeno

rešenje Republičkog veterinarskog inspektora, navodeći da postoji opasnost od prenošenja zaraze BSE. Vrhovni sud Srbije rešenjem U br... od 13.01.1999. godine poništava drugostepenu odluku, jer navodi tuženog ne mogu biti provereni, pošto nisu dostavljeni spisi u skladu članu 135. ZUP-a.

Ministarstvo 11.11.1999. godine, više od deset meseci nakon donošenja presude Vrhovnog suda Srbije, poništava prvostepeno rešenje od 10.03.1998. godine. Republički veterinarski inspektor 12.04.2000. godine (nakon tri meseca od donošenja odluka Ministarstva i 14 meseci od naloga Vrhovnog suda Srbije), ponovo donosi odluku kojom zabranjuje promet mesa zbog sumnje u BSE. Ministarstvo odbija žalbu tužioca 15.06.2000. godine, i prvi put utvrđuje da je istekao rok upotrebe mesa za javnu potrošnju, što je novi razlog za zabranu prometa i naloga za uništenje mesa.

Vrhovni sud Srbije, odlučujući po tužbi, rešenjem U br. ... od 04.04.2001. godine poništava rešenje Ministarstva, ukazujući na nenadležnost organa koji je odlučivao o zabrani prometa. Ministarstvo 25.01.2002. godine (osam meseci posle odluke Vrhovnog suda Srbije) poništava prvostepeno rešenje od 12.04.2000. godine a Republički inspektor 25.03.2000. godine (posle dva meseca) donosi po treći put rešenje kojim zabranjuje promet mesa, uz nalog za njegovo uništenje zbog isteka roka za upotrebu i koje oglašava konačnim.

Utvrđeno je da je meso punih 27 meseci (od 10.03.1998. godine do 15.06.2000. godine) po odlukama organa tuženog bilo van prometa zbog opasnosti prenošenja zarazne bolesti "spogniformi encefalopatije" (BSE), a da neispravnost

proizvoda nije utvrđena, da je tuženi 15.06.2000. godine utvrdio istek roka za upotrebu mesa, nakon čega je postupak trajao još 21 mesec.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, a pošto je prvostepeni sud pravilno utvrdio visinu štete ocenom nalaza i mišljenja veštaka, smatrao je da tužilac ima pravo na naknadu obične štete, i na naknadu izmakle koristi (član 189. ZOO). Pri određivanju potpune naknade sud je uzeo u obzir i okolnosti koje su nastale posle prouzrokovanja štete i dosudio naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kome bi se nalazila, da nije bilo štetne radnje ili propuštanja (član 190. ZOO), smatrajući da je tužena nanela štetu tužiocu obustavivši promet mesa 27 meseci zbog sumnje na prenošenje zaraze BSE koja nije potvrđena, a da je konačno posle 21 meseci, naloženo uništenje mesa zbog isteka roka upotrebe.

Drugostepeni sud smatra da je na ovakvo potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo, jer se odgovornost pravnog lica za štetu koju prouzrokuje njegov organ utvrđuje po člana 172. ZOO, a da nastala šteta nije posledica nezakonitog ili nepravilnog rada njegovog organa. Po stanovištu drugostepenog suda, tužiocu je u zakonom propisanom postupku konačnom odlukom nadležnog organa izrečena zabrana prodaje i naloženo da se meso učini neškodljivom obradom u javnoj kafileriji, jer je proglašeno higijensko neispravnim za javnu potrošnju, te stoga i nema osnova za odgovornost tužene.

Pravno stanovište drugostepenog suda nije pravilno.

Ustavom Republike Srbije važećim u vreme podnošenja tužbe, predviđeno je da svako ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete koju mu nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ ili organizacija koja vrši javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom (član 25. Ustava Republike Srbije "Službeni glasnik RS", broj 1/90) .

Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija (član 172. stav 1. ZOO). Za primenu ove odredbe potrebno je da je šteta prouzrokovana građanima i pravnim licima, da je prouzrokovana od strane državnog organa ili organizacija koja vrše javna ovlašćenja, da postoji uzročna veza između vršenja dužnosti službenog lica i prouzrokovane štete i da je šteta nastupila zbog nezakonitog ili nepravilnog rada državnog organa.

Nezakonit rad se manifestuje kao postupanje protivno zakonu, drugom propisu ili opštem aktu, ili pak propuštanjem da se zakon, drugi propisi ili opšti akt primeni.

Predmet tužbenog zahteva je naknada štete prouzrokovane nepravilnim radom tuženog tj. njegovih organa i posledica je takvog rada koji se

ogleda u prekoračenju i pogrešnoj primeni datih ovlašćenja. Samo organ koji postupa u okviru zakonskih ovlašćenja, nije odgovoran za pogrešno tumačenje zakonske norme.

Prilikom uvoza robe tužilac je postupao u skladu zakonom. Nadležni savezni organ doneo je rešenje da ne postoje veterinarsko-sanitarne smetnje za uvoz smrznutog goveđeg mesa i da je zdravstveno ispravno. Od uvezene količine bez ikakvih negativnih posledica prodato je 49.020 kg mesa. Rok upotrebe uvezanog mesa označen u uveznoj deklaraciji bio je do marta 1999. godine, što ukazuje na potrebu naročito hitnog postupanja pri utvrđenju neispravnosti, da bi se izbegla šteta ukoliko se utvrdi da se ne radi o zaraženom mesu. Meso se konačno stavlja van prometa zbog higijenske neispravnosti. Higijenski neispravne smatraju se i namirnice, odnosno predmeti opšte upotrebe kojima je istekao rok upotrebe označen u deklaraciji (član 6. stav 1. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe - "Službeni list SFRJ" broj 53/91). Ovo rešenje postalo je konačno 25.03.2002. godine. Tuženi nije dokazao da je rešenje od 25.03.2002. godine uručeno tužiocu i njegovom punomoćniku, ali je to bez uticaja s obzirom da je došlo do isteka roka ispravnosti mesa.

Uzrok nastale štete je dužina postupka za zabranu prometa zbog sumnje na BSE.

Zakonom o opštem upravnom postupku ("Službeni list", SRJ broj 33/97) predviđeno je da su državni organi dužni da po njemu postupaju kad u upravnim stvarima, neposredno primenjujući propise, rešavaju o pravima, obavezava ili pravnim interesima fizičkog lica, pravnog lica ili druge stranke, kao i kad obavljaju druge poslove utvrđene ovim zakonom. Kad se postupak pokreće po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, a pre donošenja rešenja nije potrebno sprovesti poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može doneti rešenje bez odlaganja, organ je dužan da donese rešenje i dostavi ga stranci što pre, a najdocije u roku od jednog meseca od dana predaje urednog zahteva, odnosno dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok. U ostalim slučajevima, ako je to u interesu stranke organ je dužan da donese rešenje i dostavi ga stranci najdocije u roku od dva meseca, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok (član 208. Zakona o opštem upravnom postupku). Rešenje po žalbi na prvostepenu odluku mora se doneti i dostaviti stranci što pre, a najdocije u roku od dva meseca od dana predaje žalbe, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok (član 237. Zakona o opštem upravnom postupku). Ceneći dinamiku postupanja prvostepenog i drugostepenog organa, u dva puta ponovljenom postupku, jer je Vrhovni sud Srbije ukidao drugostepena rešenja, rokovi nisu poštovani, posebno jer je rok za upotrebu proizvoda (goveđeg mesa) vremenski ograničen. Tuženi tj. njegovi organi nisu poštovali zakonom propisane rokove. Konačnim rešenjem dat je nalog za uništenje mesa zbog isteka

roka za upotrebu. Tuženi je odgovoran za štetu koju je njegov organ prouzrokovao tužiocu i u vršenju i u vezi sa vršenjem svojih funkcija, s obzirom da se ponašao s krajnjom nepažnjom u situaciji koja je iziskivala poštovanje najkraćih mogućih rokova. Vremenski periodi u kojima je postupao organ tuženog su daleko duži od zakonom propisanih rokova, što je dovelo do isteka roka upotrebe uvezanog mesa, zbog sumnje u BSE, koje je punih 27 meseci bilo van upotrebe, a da nadležni organi nisu nikada utvrdili da li se radilo o neispravnom mesu. Nastala šteta na strani tužioca je posledica rada tuženog koji je nezakonitim postupanjem (propuštanjem da odluke donosi u zakonom propisanim rokovima) kršio načelo da je svako dužan da se uzdrži od postupka (koji se mogu ogledati u činjenju ili nečinjenju) kojim se može drugom prouzrokovati šteta (član 16. ZOO).

U radu tužioca nije bilo povrede propisa niti iz oblasti spoljno-trgovinskog i deviznog poslovanja, ni iz oblasti zdravstvene zaštite ispravnosti životnih namirnica. Ponašao se savesno. S druge strane organi tuženog nisu postupali poštujući zakonom propisane rokove, niti su utvrdili osnovanost sumnje za neispravnost mesa zbog bolesti krava do isteka roka važnosti za upotrebu te je tužilac pretrpeo štetu u neosporenoj visini u ukupnom iznosu od 8.037.572,60 dinara, koju je tuženi obavezan da isplati sa pripadajućom kamatom, na osnovu člana 16, 172. stav 1., 189, 190. i 277. ZOO i člana 208. i 237. Zakona o opštem upravnom postupku.

Na osnovu člana 407. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

